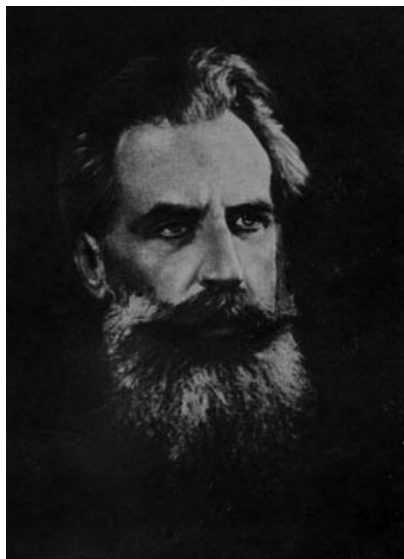

ШМІДТ Отто Юлійович (18(30). 09. 1891, м. Могильов, нині Білорусь — 07. 09. 1956, Москва) — математик, геофізик, астроном. Професор (1924), академік АН УРСР (1934) та АН СРСР (1935; у 1939—42 — її віце-президент). Герой Радянського Союзу (1937). Державні нагороди СРСР. Деякий час у дитинстві мешкав в Одесі. Закінчив 2-у Київську гімназію (1909) та фізико-математичний факультет Університету св. Володимира у Києві (1913), де відтоді й працював: від 1916 — приват-доцент. Великий вплив на нього справили лекції **Д. Граве**, який займався алгебраїчною теорією груп. Зі студентських років брав участь у роботі фізико-математичного товариства, читав наукові доповіді на його засіданнях, почав готувати всесвітньовідому працю «Абстрактная теория групп» (К., 1916; Москва; Ленинград, 1933; Москва, 2010; англійський переклад — Сан-Франциско; Лондон, 1966), яка стала магістерською дисертацією та була відзначена золотою медаллю імені І. Рахманінова. Від жовтня 1917 — начальник управління з продуктообміну, 1918—20 — член колегії Наркомату продовольства РРФСР. 1921—24 — завідувач Державного видавництва у Москві; 1924—42 — один із засновників і головний редактор «Большой советской энциклопедии»; 1923—56 — професор, 1929—49 — засновник і завідувач кафедри вищої алгебри Московського університету; 1930—32 — директор Всесоюзного арктичного інституту (Ленінград, нині Санкт-Петербург); 1932—38 — начальник Головного управління Північного морського шляху; 1937—46 — засновник і директор Інституту теоретичної

геофізики АН СРСР; 1946—49 — директор Геофізичного інституту АН СРСР (усі — Москва). 1932—50 — головний редактор «Математического сборника». Розробляв небулярну гіпотезу — модель утворення тіл Сонячної системи в результаті конденсації навколосонячної газово-пилової хмари. Вивів теорему про ізоморфізм прямих розкладів нескінченних операторних груп із кінцевим головним рядом (1928). Засновник московської школи алгебри, автор фундаментальних праць з теорії груп. Вперше у світі основи теорії груп виклав без припущення про кінцівку порядку груп. Унікальне значення має його загальна ідея дослідження груп, у яких усі задані підгрупи володіють деякою фіксованою властивістю (групи з обмеженнями для підгруп). Зробив значний внесок у становлення географічних досліджень у СРСР. Брав участь у першій радянсько-німецькій памірській експедиції, організованій АН СРСР (1928); керував знаменитими арктичними експедиціями на криголамних пароплавах «Седов» (1929 на Землю Франца-Йосифа та 1930 до Північної Землі), «Сибиряков» (1932, доведено можливість проходження Північного морського шляху в одну навігацію) та «Челюскин» (1933—34), повітряною експедицією з організації першої станції, що дрейфує, «Північний полюс» (1937). До 80-річчя від дня народження Ш. присвячено номер «Українського математичного журналу» (1971, т. 23, № 5).

Основні праці

Математические законы денежной эмиссии. Москва, 1923; Высшая алгебра. Вып. 1—2. Москва; Ленинград, 1933—34; Исследование Арктики в Советском Союзе // Докл. советской делегации на междунар. геогр. конгрессе в Варшаве. Москва, 1934; Четыре лекции о теории происхождения Земли. Москва, 1957; Избранные труды. Математика. Москва, 1959; Избранные труды. Геофизика и космогония. Москва, 1960.

Рекомендована література

1. Отто Юльевич Шмидт: Жизнь и деятельность. Москва, 1959;
2. Матвеева Л. В. Отто Юльевич Шмидт. Неизвестные страницы жизни // Очерки истории естествознания и техники. К., 1991;
3. Отто Юльевич Шмидт (1891—1956). Москва, 1993;
4. Корякин В. С. Отто Шмидт. Москва, 2011.

О. М. Боголюбов

Бібліографічний опис:

Шмідт Отто Юлійович / О. М. Боголюбов // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-887505>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).